

ΔΥΟ ΜΟΝΟΠΡΑΚΤΑ ΤΟΥ ΜΙΛΛΕΡ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΘΙΑΣΟ ΚΟΥΝ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΤΕΧΝΗΣ

ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΟΥ ΜΑΣ κ. Μ. ΚΑΡΑΓΑΤΣΗ

Δέν αντιλέγω, μερικοί από τους θιάσους μας, καθοδηγούμενοι από τους γνωστούς σκηνοθέτες μας, έδωσαν μερικές καλές παραστάσεις. Οί ίδιοι θιάσοι, πάντοτε υπό τους ίδιους σκηνοθέτες, έδωσαν παραστάσεις μέτριες ή κακές. Η δεύτερη περίπτωση, αποτελεί τον κανόνα ή πρώτη, την εξαίρεσι. Επί πλέον, ή εξαίρεσι παρατηρείται συνήθως σε έργα δεύτερης σειράς: δηλαδή περιωρισμένου πνευματικού ενδιαφέροντος και, συνεπώς, ηζημένου έμπορικού τοιούτου. Τό ελληνικό θέατρο αποφεύγει, συστηματικά τά έργα ποιότητας που κατ' αρχήν, δέν παρουσιάζουν έλάχιστα έμπορικότητα. Λέω κατ' αρχήν, έπειδή όπως ή πείρα απέδειξε, αύτου του είδους τά έργα έχουν οικονομικήν επιτυχίαν μόνον όταν παρουσιασθούν κατά τρόπον άφγο. Πράγμα δύσκολο, δεδομένου ότι για να επιτευχθή απαιτούνται θιάσοι πρώτης γραμμής, σκηνοθέτης ιδιοφυής και έργασία σκληρή. Καί θιάσους πρώτης γραμμής δέν έχουμε πολλούς, άκριδώς έπειδή έχουμε θιάσους πολλούς, στους οποίους κατενεμήθησαν, σε μικρόν καθ' έκαστον αριθμό, τά ελάχιστα καλά ήθοποιικά στελέχη τής χώρας μας. Κατόπιν τούτου πολύ άρθώς οί σκηνοθέτες μας — ή διαφεύξ ή όχι — αποφεύγουν να διδάξουν έργα ύψηλης ποιότητας που οί ανάπηρεοί θιάσοί μας (οί αποτελούμενοι συνήθως από δύο καλούς, τρείς μέτριους και είκοσι κακούς ήθοποιούς) δέν μπορούν να δγάλουν πέρα. Καί προτιμούν ν' ανεβάσουν τά διάφορα εύχάριστα κι' εύκολογώνευτα είργάκια που εύκολα σκηνοθετούνται και θιάσοι «γενικώς» ποιότητος δέν απαιτούν. Βεβαίως, τό Έθνικό Θέατρο διαθέτει καμιά δικαρία άρίστους ήθοποιούς. Για

λόγους όμως καθαρώς αντικαλλιτεχνικού δευτετισμού, ούδέποτε οί δέκα αύτοί ήθοποιοί συμπράττουν σ' ένα έργο, αλλά κατανέμονται ανά δύο ή τρείς σε διάφορα έργα. Δεύτερο μειονέκτημα του Έθνικού ή άδυναμική στελέχως τού σε σκηνοθέτες, αναλόγως με τίς ποιοτικές και ποσοτικές αξιώσεις τού ρεπερτορίου του. Τρίτο κατά σειράν — και ίσως πρώτο κατά σπουδαιότητα — ή έλλειψις διευθύνοντος έγκέφαλου ή, αν προτιμάτε, διευθυνσιώς διαθετούσης έγκέφαλον. Συνεπώς τίποτα τό αξιόλογο δέν μπορούμε να περιμένουμε από τό Έθνικό, έφ' όσον εκεί μέσα βασιλεύει αύτή ή κατάσταση. Αυτούμεθα άνοιον για τήν απανέκρως ικανών στελεχών, που υπό άλλην διεύθυνσιν ή επιχειρηματικήν έμετάλλειυσιν θα μπορούσαν πολλά να προσφέρουν στη θεατρική προσπάθεια τής χώρας.

Η κατάσταση δέν είναι τέτοια ώστε όταν πηγαίνουμε σ' ένα θέατρο να ιδούμε ένα νέο έργο, ξέρουμε in τών προτέρων, τί ποιότητας περίπου παραστασιθά ιδούμε. Λόγου χάριν στο Έθνικό θα ιδούμε ένα έργο διαλεγμένο απ' τό κλασικό δραματολόγιο, με μοναδικό κριτήριο τό ρόλο που προσφέρει σε μίαν απ' τίς δέκα δευτέττες του διανεμημένο με μοναδικό κριτήριο τήν ανάγκη να έμφανισθούν επί σκηνής, έστω και μία φορά τό χρόνο, μερικά από τά υπερπεντήκοντα στελέχη τού θιάσου (ό ήθοποιός Δείνα είναι ό καταλληλότερος για τό ρόλον Α. Τόν ανεβάζουμε άρως στον ακατάλληλον ήθοποιόν Τάδε, έπειδή ό Δείνα έπαιξε σ' ένα έργο έφίτος, ενώ ό Τάδε δέν έπαιξε) και, τέλος, σκηνοθετημένο είτε από σκηνοθέτην κακό, είτε καλό μέν, αλλά στού οποίου τήν ιδιοσυγκρασία άλλοτε μέν τό έργο δέν αρμόζει, κι' άλλοτε αρμόζει μέν αλλά δέν τού δίδονται τά κατάλληλα στελέχη. Αποτέλεσμα: ή μαθηματικώς αναπόφευκτος άποτυχία.

Στού Μουσούρη θα ιδούμε ένα έργο διαλεγμένο με τρόπον άκριδώς περίτεχνον, ώστε ενώ να άρειση στη μέγιστη πλειοψηφία τών φιλισταίων, να μην προκαλή τίς αντίδρασεις τής μειοψηφίας τών καλλιτεργημένων σκηνοθετημένο με επιμέλειαν κάπως σχολαστικήν και παιγμένο από ήθοποιούς που πλαισιώνουν τούς καλούς πρωταγωνιστάς πολύ ικανοποιητικώς.

Στό «Κεντρικό» και τό «Κεντρικό», διαλέγονται πάντοτε έργα που να έην ρόλους άδανταδρικούς για τήν πρωταγωνίστρια τού πρώτου, τούς δύο πρωταγωνιστάς τού δευτέρου. Ός σύνολον — και έκτός δύο ή τριών εξαίρέσεων — οί θιάσοι που πλαισιώνουν τούς πρωταγωνιστάς τών δύο θεάτρων είναι έλλογον μέτριοι ποιοτικώς κι' άνεπαρκείς αριθμητικώς. Στό «Έντεάλο», όταν ή σκηνοθεσία ανετίθεται στο Μάριο Πλωρίτη, τά πράγματα πηγαίνουν καλά (όρα «Αναστασίαν» και «Θεατρίνον»). Στό «Κεντρικό», οί δύο άριστοι πρωταγωνιστάι διαάζουν πέρα τό έργο μόνοι τους — έργο που κατά 80% στηρίζεται στο δικό τους παίξιμο. Τί θα κάνη τό «Ελαϊκό Θέατρο» στο «Ριέ», δέν μπορώ να προεικάσω. Όπωςδήποτε ή διάρθρωσις τού θιάσου και ή σκηνοθετική καθοδήγησις, μου γεννούν μεγάλες επιφυλάξεις. Στό «Ελληνοτικό» Πειραιώς ό Ροντάρης, θα προσπαθήση να συνεχίση τήν αποτυχημένη του προσπάθεια τού Έθνικού, αλλά χωρίς τό επιτελείο ήθοποιών και τά οικονομικά μέσα που διέθετε τότε. Τέλος για τούς άλλους δύο — τρείς θιάσους πράας που παίζουν σε άθηναϊκά θεάτρα, δέν πράκει ν' ασχοληθούμε, διότι οί επιδιώξεις τους είναι μάλλον άσχετες με τήν άρμοδιότητα αύτής τής στήλης.

Α! Ξεχάσαμε τό Θέατρο Τέχνης! Έδώ τά πράγματα παρουσιάζονται κάτω από πρίσμα έντελώς διαφορετικό. Έδώ ό Κούν αποφασισμένος να μην κάνη καμιάν άπολύτως υποχώρησι στις οικονομικώς άποδοτικές προτιμήσεις τού μεγάλου κοινού, ανεβάζει μόνον έργα άδιαβλήτου λογοτεχνικής ποιότητος. Έπειδή αύτου τού είδους τά έργα δέν αποδίδουν οικονομικώς, ήταν άδύνατον στον Κούν να καταρτίση θιάσον από ήθοποιούς ώριμους, καθιερωμένους που, φυσικά, έχον σεβαστές μισθολογικές απαιτήσεις. Συνεπώς, τήν ανάγκην φιλοτιμίαν ποιούμενος, έσχημάτισε θιάσον από τούς μαθη-

Τέχνης. Πρόκειται για δύο κομμάτια δυνατά, τεχνικώς διασθρωμένα, στερεώς θεμελιωμένα στην ψυχολογική παρατήρησι, σφύζοντα από ζωή άπολύτως πειστική και — τό κυριώτερο — σημερινή. Δύο κομμάτια που αποδεικνύουν ότι ό Κόσμος διαθέτει σήμερα συγγραφείς ικανούς να κατανοήσουν, να έφφοιώσουν και ν' αποδώσουν, με μέσα άυστηρώς λογοτεχνικά, τίς αγωνίες και τίς επιδιώξεις, που τόν συνεχουν. Συγγραφείς όληκής, αξίους να πάρουν θέσι πλάι στους περασμένους κλασσικούς συναδελφους των.

Έκείνο όμως που έχει σημασία, είναι τό πως ό Κούν κατόν συγκρότημά του παρουσίασαν αύτά τά δύο έξαιρετα μονόπρακτα. Ένα μόνον λέω: «Αν θέλετε να ιδήτε μία θεατρική παράστασι που να τήν θυμάσαστε σ' όλη σας τή ζωή, πηγαίνετε στο Θέατρο Τέχνης. Τίποτ' άλλο...»

Δηλαδή όχι: Καί κάτι άλλο: Θα διαπιστώσετε ότι οί νεαροί ήθοποιοί τού Κούν, ως σύνολο, αλλά και ό καθένας χωριστά, έχουν απόδοσιν πολύ άνώτερη από πολλούς ώριμους και ένδοξους συναδελφους τους. Θα διαπιστώσετε τό θηριώδες τάλαντο τού Γιώργου Λαγάνη τό έρχόμενο να συμπληρώση, μαζί με τό Βασίλη Διαμαντόπουλο, τό κενό που μάς άφησε ό Βεάκης. Θα θαυμάσετε τό Χατζημάρκο — δυναμικό, έκρηκτικό κυνικό, πρωτείκο βαθύτατα ψυχικό — σ' ένα ρόλο που σπάει κόκκαλα. Θα έκπλαγήτε από τήν άνυποψίαστην ώριμότητα τού πρωτοεμφανιζόμενου Κώστα Καζάκου. Θα έκτιμήσετε βαθύτατα τήν έρμηνεία τού Πυρπασόπουλου, τού Μπόλα, τού Κωνσταντίνου του θαυμασίου Χριστίδη, τού Μπιρμπίλη, τού Μπόκα, τής Ζαδισιάνου, τής Πανταζοπούλου, τής Σαββόπουλου, τής Κωνσταντάρου. Καί πάνω απ' όλα, θα αισθανθήτε εύγνωμοσύνη για τόν Κόσμο Κούν, τόν με ύπερφυσικές δυνατόμεις προικισμένο μάγο τόν άδέκαστον και άνιδιοτελή υπάλληλο τού πνεύματος, που ανεβάζει σε ύψηλό επίπεδο τήν πολιτιστική στάθμη τής χώρας.

Μ. ΚΑΡΑΓΑΤΣΗΣ